

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Usu & Abusu Doctrinæ Divi Thomæ Pro Xaveriana
Academia Collegii Sanctaefidensis in Novo Regno
Granatensi, &c**

Martinez de Ripalda, Juan

Leodii, 1704

Lectio IX. Infringuntur argumenta à ratione petita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84322)

Compe
et
Ripalda

efficacia, suo loco dicitur, ne unam, & alteram difficultatem confundamus. Respondeo ad secundum locum, verissimum esse; sed impossibilitatem illam oriri ex suppositione illius motionis, quam Deus ponit in voluntate, nec probatur, nec docet D. Thomas. An verò talis impossibilitas oriatur vel ex decreto prædeterminante ante prævisionem scientiæ mediæ, vel independentè à prævisione consensûs per scientiam mediam, non est hujus loci, & in suo proprio decidetur. Respondeo ad tertium, Virtutem Spiritûs Sancti infallibiliter operari: sed motio quæ imprimitur voluntati, non est ipsa divina virtus; sed aliquid à virtute divinâ procedens, & veluti quædam ipsius participatio. Unde quod docet Divus Thomas, verissimum est. Quod autem Contrarii inferunt, falsum quidem, & omninò extra rem. Nullus enim negat, auxilium, vel motionem dici efficacem; solum autem negamus immutabilitatem, infallibilitatem, & efficaciam motioni intrinsecam ad unum determinatè: Undè verò dicatur efficax, infallibilis, &c. alibi remittimus disputandum, ac decidendum.

78. Objicit ultimò, Sanctum Thomam quodlibeto 12. qui subscribit *Sententiæ illorum, qui dicunt, à providentiâ Dei omnia esse prædeterminata*; & addit ibidem. *Posse concedi, quod omnia subjiciuntur fato, si nomine facti intelligamus divinam providentiâ, omnia que sunt in mundo, prædeterminantem, & præordinantem.* Ita ibi, ut ait Gonetus, Ergo Divus Thomas agnovit physicam prædeterminationem. Respondeo Magistrum Gonetum nimis diminutum adduxisse locum Sancti Thomæ; eum legi, & perlegi, & loco citato, sic ait; *Alii reducunt hac omnia in causam supra celestem, scilicet in Providentiâ Dei, à quâ omnia sunt prædeterminata, & ordinata; & secundum istos fatum erit quidem effectus divinæ Providentiæ, quia Providentiâ nihil aliud est, quam ratio ordinis rerum, prout est in mente divinâ; fatum verò est explicatio illius ordinis, prout est in rebus: sic ergo accipiendo fatum potest dici, quod omnia subjiciuntur fato.* Ita ibi: *en textum integrum Divi Thomæ, quem refert Adversarius: contra quem*

79. Nota priùs verba illa, scilicet *Alii reducunt omnia hac in causam supra celestem, scilicet in Providentiâ Dei, à quâ omnia sunt prædeterminata*; & hic siste tantisper, ut videas, & simul expendas, Scholam Dominicanam, postquam Divum Thomam totum evolverat circa hoc puctum præsens; ut constat ex longâ autoritatum catenâ ab ipsis contextâ, nihil certè invenisse, quod nomen, aut verbum *prædeterminatio* sonaret præter illa verba, quæ ut ipse Sanctus Doctor ait, non sunt de ejus mente propriâ, sed aliorum, ut patet ex verbis, *Alii reducunt*

Nobis tadem obicitur S. Th. quodlib. 12. infideliter à Gonetocitatus.

Nihil inde deducitur pro physice prædeterminationibus.

omnia hæc, &c. Nota ulterius eos Doctores, quibus imputat Sanctus Thomas ea verba dixisse *Omnia esse prædeterminata à providentiâ*. jam verò cum ipse Præceptor Ang. in eo loco clarè dicat, quod providentiâ nihil aliud est, quàm ratio ordinis rerum, prout est in mente divinâ & in mente divinâ solum existat præscientiâ: Idem est adhuc in opinione, quam refert, omnia esse prædeterminata à providentiâ Dei, ac omnia esse à providentiâ prævisa, præordinata, &c. Ast hoc, quid de physicâ prædeterminatione à Deo voluntati nostræ infusâ, & eam prædeterminante ad unum? Ex his omnibus jam manifestè apparet, Doctorem Angelicum nec in minimo patrocinari Patrum Dominicanorum sententiæ, quam suæ Scholæ contra tantum Doctoris mentem Magister Bañez induxit, & cui solum inhærent Dominicani Patres. Constat hoc ex jam dictis, & infra per integrum ferè annum dicendis.

LECTIO IX.

Infringuntur argumenta à ratione petita.

80. **A**Rguit primò Gonetus. Deus non solum est primum ens; sed etiam prima causa, ac prout indè licet creaturæ ab eo immediatè dependent in esse, eique subordinantur, ita etiam in operando & causando. Sed talis subordinatio, & dependentia salvari nequit absque physicâ prædeterminatione. Ergo. Minorem probat primò, ex Sancto Thomâ 1. part. quæst. 19. artic. 1. dicente: *Ubi cumq; sunt plura agentia ordinata, inferius movetur à superiori, sicut in homine corpus movetur ab animâ, & inferiora, & vires à ratione: Sic igitur actiones & motus inferioris principii sunt magis operata quadam, quàm operationes: Id autem quod pertinet ad superius principium, est operatio.* Ita ibi. Quibus verbis docet ad salvandam subordinatõe causæ inferioris à superiori, requiri, quod inferius à superiori moveatur. Probat secundò, Ubi cumque est subordinatio, ibi debet esse aliquis ordo prioris, & posterioris. Sed hoc per solum concursum simultaneum nullâ ratione salvatur. Tum quia subordinatio importat aliquem ordinem inter ea quæ subordinantur: Ordo autem essentialiter dicit prioritatem & posterioritatem. Ergo causa prima dicitur, prior in operando à priori per suam causalitatem. Ergo de primo ad ultimum causa prima movet liberum arbitrium per physicam præmotionem.

81. Respondeo igitur, concessâ majori negando minorem. Ad primam probationem autoritate amplectenda sunt omnia Divi Thomæ verba; & id solum distinguendum prævio;

Prima Nota Gonetis ratio petita à subordinatio dicitur deus sic respondeo dicitur Dei; proponitur

Respondeo deo habet dinatione illam fati vati concurrendum prævio;

sed non prædeter-
minante
ad unum.

guendum est, quod Adversarius infert, a-
pertè docet, ad salvandam subordinationem
requiri quod inferior à superiori moveatur
motione, sive concursu prævio prædeter-
minante ad unum, nego: motione, sive
concurso prævio ad utrumlibet ex se indis-
ferenti, & à voluntate determinabili ad hoc
potius, quam ad illud, ob indifferentiam, &
dominium proximum, atque completum,
quod obtinet arbitrium tali concursu, sive
motione positâ, concedo. Ad secundam
probationem omnia concedimus præter uni-
cam & malam consequentiam, quam infert
Adversarius, qui quidem de primò ad ulti-
mum malè deducit liberum arbitrium à Deo
moveri per physicam prædeterminationem;
cum solum inferatur, moveri concursu præ-
vio, & per modum causæ universalis, indis-
ferenti tamen ex se, & determinabili à vo-
luntate, juxta supra dicta, & infra majori
luce illustranda. Est enim duplex quæstio
valde diversa, & utraque ab Adversariis con-
funditur: Prima scilicet, an Deus moveat
liberum arbitrium per physicam prædeter-
minationem ad unum, & impossibilem
cum alio? Et huic quæstioni omnes ad unum
Scholæ nostræ Doctores constanter negati-
vè respondent. Est & alia quæstio, an sci-
licet Deus moveat liberum arbitrium con-
currente cum illo per concursum simulta-
neum, ita ut actio, quâ movet liberum ar-
bitrium, sit ipsamet operatio creaturæ? Cui
satis probabiliter respondent affirmativè
Eximius Suarez, & ex nostris omninò plu-
res. Nos autem, ut constat ex Cursu Philo-
sophico, negativè respondemus cum pluri-
mis, & gravissimis Societatis nostræ Do-
ctoribus, quos in subsequentibus dabimus,
& putamus, hanc nostrâ sententiâ non solum
cæco impetu innoxia ruere Adversariorum
tela; sed eos omnibus suis armis exarmatos
iri, ut per totam hanc quæstionem clarè
ostendimus

1. ratio
defumitur
ex eo
quod per
solâ phy-
sicam præ-
determi-
nationem
constitui-
tur liberum
arbitrium
in ratione
principii
actualis:
& deccurrit
& excludens
virtutem
operativâ,
operatio-
nem, &
concursum
simultan-
neum.

82. Arguit secundò. Ut causa secunda,
ac proindè liberum arbitrium immediatè
subordinateur Deo in causando, debet
ab eo pendere, & constitui non so-
lum in ratione principii habitualis: sed etiam
in ratione principii actualis. Sed hoc nequit
constitui tale, nisi per physicam prædetermi-
nationem. Ergo. Probatur minor. Quia subla-
tâ physicâ prædeterminatione, tria solum
dantur in causâ agente, virtus scilicet ope-
rativa, operatio, & concursus simultaneus,
sed nullum ex his potest constituere liberum
arbitrium in ratione principii actualis ad
operandum. Ergo. Probatur primò de ope-
ratione causâ secundæ, seu liberi arbitrii.
Nam id à quo effectivè procedit, ipsa ope-
ratio, non constituitur principium proximi-
mum per talem operationem. At operatio
procedit effectivè à principio actuali, sive
proximo & completo. Ergo operatio liberi

Theol.

arbitrii non constituit liberum arbitrium
in ratione principii actualis sive completi
ad operandum.

83. Probatur secundò de virtute opera-
tivâ. Quia duo habet actuale operationis
principium, nempe & quod sit indissolubili-
ter connexum cum ipsâ operatione (impli-
cat enim, dari actuale operationis princi-
pium, & non poni ipsam operationem) &
quod eam prioritate naturæ antecedit. Ergo
principium actuale sive completum opera-
tionis non constituitur virtute operativâ:
quia hæc non est indissolubiliter connexa
cum voluntatis operatione. Quod à concursu
simultaneo non constituitur tale princi-
pium. Patet. Quia applicatio causâ secundæ
ad operandum, quam Sancti Patres & Divus
Thomas necessariam dicunt, debet antecede-
re operationem prioritate naturæ, & cau-
salitatis. Concursus autem simultaneus non
antecedit; aliàs operatio creaturæ ipsam
antecederet creaturam, quod implicat.
Ergo.

Malè di-
stinguit
ille Magi-
ster opera-
tionem
à concursu
simulta-
neo.

84. Respondeo facilè, & breviter,
concessâ majori, negando minorem. Ad
probationem dico primò Magistrum Go-
netum non solum in Dialecticâ malè infe-
rendo, sed etiam in Arithmeticâ malè nu-
merando deficere: quia tria quæ numerat,
non sunt nisi duo, cum operatio & concursus
simultaneus creaturæ in sententiâ Mag-
ni Suarii, & aliorum non sunt nisi unum, &
idem. Dico secundò, quod sublata physicâ
prædeterminatione præter virtutem opera-
tivam, & ejus operationem, sive concursum,
datur quidem concursus prævius Dei, qui
ex se universaliter & indifferenter se habet
aliàs non accommodaretur libero arbitrio,
quod pro suâ naturâ & dominio petit indif-
ferenter operari; non magis unum, quam
aliud.

Falsum
est, prin-
cipium ac-
tuale, &
proximè
operatio-
nis esse eâ
illâ indif-
solubilitate
connexâ.

85. Ad secundam probationem dic, ra-
tionem illam esse omninò fallam, scilicet
principium actuale operationis, sive princi-
pium proximum, & actu completum ad ope-
randum (quod idem est) esse indissolubiliter
connexum cum determinatâ, & actuali ope-
ratione, hoc autem, ut constat ex totâ Quæ-
stione, manifestè læderet libertatem. Ve-
rùm quidem est, quod liberum arbitrium à
Deo motum, eâque motione constitutum, &
proximè completum, vi motionis debere
velle, aut nolle: attamen quia talis motio
utpotè concursus causæ universalis, relinquit
liberum voluntatis arbitrium, ut est de fide,
non constituit illud indissolubiliter connexum
potius cum volitione quam cum nolitione,
vel econtrâ; sed solum complet, &
constituit indifferentiâ dominii, ut proximè
& expeditè velit, vel nolit, ita ut licet liberum
arbitrium sine illâ motione præviâ non pos-
sit proximè sibi actum determinare: tamen
illâ positâ indifferenti ad utrumlibet voluntas
ratione

C 2

ratione

ratione dominii ad utrumlibet, se determinat ad volitionem potius, quam ad nolitionem, vel è contra. Ad illud autem de concursu simultaneo dictum est jam diverfam esse questionem, & penes nostrum Suarium, & alios Recentiores erit respondere. Nos verò cum aliis è Societate aliam viam à Curfu Philosophico inivimus. Unde in hoc puncto sunt Adversarii monendi, ita eos debere procedere, ut non tam probent, non dari concursum illum simultaneum: sed vires, & nervos intendant ad suam physicam prædeterminationem probandam, de quâ hætenus jejunamus, cum nihil nobis probetur.

3. quam Gonet dicit specialem rationem, plenè dissolvimus.

86. Arguit tertio, & ut ait Gonetus, ratione speciali & ex Divo Thomâ hic quaest. 9. artic. 4. ubi sic discurrit: Omne, quod quandoque est in actu, quandoque in potentia, indiget moveri, determinari, & constitui in actu ab aliquo movente; quod sit semper in actu, & nunquam in potentia. Sed liberum arbitrium quandoque est in actu, quandoque in potentia; incipit enim aliquando velle aliquid, quod antea non volebat. Ergo ad hoc, ut actu velit, indiget moveri ab aliquo movente, quod sit semper in actu, & nunquam in potentia, quod ut constat, non potest esse nisi Deus. Distinguo majorem: indiget moveri, & determinari motione, & determinatione paratâ ad utrumlibet, & illæsum relinquere dominium; si causa est libera, concedo; indiget præmoveri, & prædeterminari ad unum, nego majorem. Motionem, & determinationem causæ primæ, & universalis concedimus cum Divo Thomâ; præmotionem verò & prædeterminationem ad unum, cum coque intrinsecè connexam, cum ipso Angelico Præceptore rotundè negamus. Ex quibus patet jam ad reliqua argumenti.

4. à contrariis ratio decantata, illi innotuitur axiomati: ab indifferenti ut tali non oritur determinatio.

87. Arguit quartò. A principio indifferenti, & indeterminato non sequitur actio nisi prius determinetur ab aliquo, quod sit in actu: Tum quia indifferens & determinatum intrinsecè opponuntur & se habent, sicut frigidum, & calidum, atque aded sicut à frigido ut tali non potest calor procedere, ita nec ab indifferenti ut indifferenti potest actus determinatus exire: Tum etiam quia id quod est ad utrumlibet, est sicut ens in potentia, sed ens prout in potentia non est principium agendi: sed solum prout est in actu. Ergo. Tunc sic. Atqui voluntas creata est principium indeterminatum & indifferens. Ergo nisi prius determinetur ab aliquo, non poterit exire in actum.

Illam distingue do duplicè indifferenciam

88. Argumentatio hæc magni habetur in Scholâ contrariâ; sed cadit æquè facile sicut præcedens. Respondeo igitur cõmuni nostrorum solutione, primam distinguendo rationem: à principio indifferenti indiffe-

rentiâ incompletionis, quæ oritur ex defectu vel alicujus virtutis in potentia, vel alicujus requisiti ad operandum necessarii, concedo: à principio indifferenti indifferentiâ dominii perfecti & completi, nego. Do exemplum in ipsâ voluntate, quæ ex viribus propriis, & ex naturâ suâ indifferens est ad hunc vel illum actum supernaturalem: at quia est indifferens indifferentiâ incompletionis, & ex defectu virtutis supernaturalis, indiget elevari & moveri per aliquam formam, quâ constituatur, & compleatur in ratione principii habitualiter completi ad actus supernaturales; & ad hoc concedunt Theologi habitus & virtutes supernaturales. Similiter mōnus ex se dicitur, & est indifferens, ut sit calida, vel frigida, ac proinde ut sit in actu determinato caloris, per aliud, quod sit in actu debet determinari scilicet per agens naturale; quia talis indifferentiâ oritur ex defectu virtutis, quâ sit vel determinatè calida, vel determinatè frigida.

89. Alia dicitur indifferentiâ dominii & libertatis, & hæc sit perfecta, & omnibus suis requisitis completa, non indiget alio determinativo, sed se ipsam determinat ad unum potius quàm ad aliud: unde talis indifferentiâ solum opponitur determinationi necessariæ, & ad unum, non autem determinationi liberæ. Sic dicimus, voluntatem divinam esse indifferentiâ potestate sui dominii actualis, quantum ad objecta extrinseca creata, quæ indifferentiâ cum non sit ex defectu virtutis; sed sit in actu completo volendi, non opponitur determinationi liberæ: sed solum determinationi necessariæ objecti creati. Hæc igitur doctrinâ suppositâ, duplicem in nostrâ voluntate oportet distinguere indifferentiâ: alia est indifferentiâ potentia remotæ ad operandum; & ut sic, non est in ratione dominii proximi, perfecti & completi ad volendum, vel nolendum ex defectu alicujus requisiti ad operandum. Hanc indifferentiâ habet nostra voluntas, in quantum est, vel consideratur sine motione Dei, & solum potest à Deo moveri ad operandum; & à voluntate hoc modo indifferenti non exit, nec exire potest saltem proximè actio determinata, quia est indifferens indifferentiâ incompletionis, & ex defectu virtutis, vel requisiti necessari ad operandum, quale requisitum est concursus prævius causæ primæ, à quâ dependet omnis operatio creatura.

90. Alia est indifferentiâ in nostro libero arbitrio, quæ dicitur indifferentiâ dominii, & potestatis; quam indifferentiâ habet voluntas ad hoc, vel illud volendum objectum, postquam jam est mota à primâ causâ, & omnibus suis requisitis ita completa, ut absque alio determinativo (cum nihil

cursu præ- nihil ei deficiat ad volendum hoc, vel
vium, non illud) à voluntate hoc modo indifferen-
tamen præ- ti possit exire, & de facto exit actio de-
determi- terminatè volendi; sed ita liberrimè, ut
naturam ad loco illius in eodem instanti posset sibi
unum, determinare actionem nolendi. Hæc igitur
indifferentia dominii proximi, perfecti, & completi, in quâ vera, propria
ac completa libertas consistit, nunquam
salvatur in sententiâ contrariâ, quam ut
omnino necessariam, omninoque con-
cedendam ex Conciliis, & Sanctis Patri-
bus, & præcipuè ex Divo Thomâ ite-
rum atque iterum judicamus.

Arguit 5. 91. Arguit quintò. Prædeterminare
Gonetus voluntatem, est eam applicare ad agen-
ex divino dum. Sed Deus voluntatem applicat ad
dominio agendum. Ergo & ipsam prædeterminat.
in nostrâ Minorem suadet. Deus in nostram vo-
voluntate luntatem perfectum habet dominium jux-
suam præ- ta illud Esther. 13. *Dominus universorum*
determi- *tu es*. Ergo eam applicat ad agendum.
nationem Antecedens constat, & consequentia pro-
intendens batur Usus rei est actus proprius domi-
inferre. nii, quod idcirco definitur, *Facultas u-
rendi re in omnes posibles à lege permisso*.
Ergo. Respondeo distinguendo majorem,
prædeterminare voluntatem, est eam appli-
care ad agendum hoc tantum, & non illud,
concedo majorem: & ita docent omnes
Contrarii: est eam proximè applicare ad a-
gendum hoc, vel illud pro libito volunta-
tis, Nego majorem. Et distingo mino-
rem: Deus applicat voluntatem ad agen-
dum proximè determinatè hoc, & non
illud ex vi applicationis, seu divinæ mo-
tionis, nego. Deus applicat voluntatem
ad agendum proximè, & explicitè hoc,
vel illud, concedo minorem. Igitur vo-
luntas ante applicationem, & motionem
Dei, etiam juxta Adversarios, cum non
sit constituta in actu principii completi,
solum est incompletè potens, & incom-
pletè indifferens ad agendum æquè hoc,
vel illud: adveniente autem concursu,
& motione primi moventis, applicatur,
& completur ea potentia voluntatis, quæ
ante illam motionem erat remotè, sive
incompletè potens, ac proindè redditur
per ipsam motionem, & concursum
Dei proximè potens, & completè in-
differens ad agendum æquè hoc, vel
illud.

Fatemur 92. Unde nos minimè negamus,
quidem Deum suo prævio concursu applicare
Deum suo voluntatem ad agendum; sed solum re-
concurso jicimus, concursum illum prævium ex
prævio naturâ suâ, & ex intrinseco conceptu
applicare naturâ suâ, & ex intrinseco conceptu
voluntate applicare voluntatem ad unum determi-
ad agen- natè, in quo (ut supra dixi) falso ju-
dum, non dicio laborat Magister Gonetus. Dici-
tamen mus ergo Deum applicare voluntatem ad
prædeter- operandum indifferenter hoc, vel illud
minare ad unum.

ita, ut positâ motione, sive applicatio-
ne, unum è duobus sit ponendum; at
quod ponatur hoc potius, quàm illud,
non pertinet ad naturam applicationis;
seu motionis divinæ; imò esset contra
rationem concursus causæ universalis, qui
per hanc causam determinatur ad hunc
effectum in specie, & per aliam ad al-
ium, &c. Sed solum pertinet ad volun-
tatem ut quid proprium & speciale illius.
Undè licet voluntas nostra sine motione.
& Dei prævio concursu non possit pro-
ximè ponere aliquid, nec aliquid velle;
at positâ motione, quâ movetur, & ap-
plicatur, seu approximatur ut libera, &
indifferens indifferentia dominii perfecti,
est proprium, & specialissimum illius,
quod amet hoc potius, quàm illud, vel
econtra, ut probatum manet. Nam San-
ctus Augustinus lib. de Spiritu, & Lit-
terâ, cap. 34. ait: *In omnibus misericordia*
ejus prævenit nos (ecce concursum præ-
vium) *consentire autem vocationi, vel ab*
ea dissentire propria voluntatis est. Ecce quo-
modò est proprium voluntatis præventæ
consentire potius, quàm dissentire, vel
econtra. Et Sanctus Thomas supra cita-
tus ait: *Deus movet voluntatem ut univer-*
sals motor ad universale objectum, & sine
hâc motione homo non potest aliquid velle;
sed homo determinat se per rationem ad
volendum hoc, vel illud. Ecce clarissi-
mè sententiam nostram. Alia argumenta,
quæ petuntur tum ab efficacâ auxilii, tum
ab ipsius sufficientiâ, alibi expedienda
remituntur.]

QUÆSTIO II.

Ultima expenditur resolutio circa
modum, quo Deus concurrat,
& liberum movet arbi-
trium.

QUÆSTIONEM attingi-
mus, in quâ necesse est,
ut proprium judicium, pro-
priumque mentem circa
dubium tot tricus implexu
aperiamus: Inam cum in
superioribus tatis discussum sit, Deum non
movere liberum arbitrium, ei imprimen-
do illam Physicam Prædeterminationem
ab omnibus Patribus Dominicanis asser-
tam, & quod illa funditus libertatem ever-
tat humanam. Restat modò ostendere,
quâ ratione, quove modo liberum arbi-
trium moveatur à Deo in suas liberas ope-
rationes.

C 3

LECTIO